

NEMZETKÖZI KAMPÁNY A GYALOGSÁGI AKNÁK BETILTÁSÁÉRT

A gyalogsági aknák (köznapi nevükön: taposóaknák) teljes körű betiltásának vágya nem új keletű. Elsőként az 1970-es évek végén a Nemzetközi Vöröskezeszt néhány nem-kormányzati szervezettel (NGO) együttműködve hívta fel a világ figyelmét a taposóaknákra. A taposóakna elleni tiltakozás 1991 szeptemberétől szélesedett nemzetközi mozgalommá, amikor az Emberi Jogi Felügyelet Ázsiai Bizottsága (HRW) és az Orvosok az Emberi Jogokért (PHR) szervezet együtt kiadott felhívásában emelt szót a „szegények fegyverének” is nevezett gyalogsági aknák betiltásáért. Az NGO-k első Nemzetközi Akna Konferenciáján (London, 1993. május) 40 szervezet képviseltette magát. Ekkor alakult meg a Nemzetközi Kampány a Gyalogsági Aknák Betiltásáért mozgalom (ICBL) a Hátrányos Helyzetűek Nemzetközi Szervezete (HI), az Orvosok Nemzetközi Szervezete (MI), az Akna Tanácsadó Csoport (MAG), az Amerika Vietnámi Veteránjai Alapítvány (VAAF), valamint a HRW és a PHR részvételével. A 6 fős szervezőbizottság vezetője a VAAF-tag Jody Williams lett. Az ICBL második, az UNICEF támogatásával megrendezett nemzetközi konferenciáján (Genf, 1994. május) már több mint 75 NGO, 110 képviselője volt jelen. Az afgán és a kambodzsai nemzeti aknaellenes mozgalom, valamint Radda Barnen 1996-ban csatlakozott a szervezethez, míg a dél-afrikai és a kenyai mozgalom 1997-ben. A szervezet negyedik nemzetközi konferenciáján 60 ország 450 küldötte szállt síkra az aknamentes Afrikáért (Maputo, 1997. február). Az ICBL frankfurti közgyűlésén (1998. február) további 6 fővel bővült a szervezőbizottság. Az immár 16 tagú bizottság tagja lett többek között a japán, a kolumbiai, a norvég mozgalom, valamint az Afrika-közi Szövetség, az Emberi Jogokért Szervezet és a Világ Lutheránusainak Föderációja. A létrehozott négy munkabizottság (aknák betiltása; humanitárius aknamentesítés; aknasérülteknek nyújtandó segítség; jogi és erkölcsi felelősség) mind a mai napig működik.

A 75 állam és az ICBL részvételével zajló ottawai konferencián történelmi áttörésre került sor (1996. október). A konferencia végén, az ottawai folyamat kezdetén zárónyilatkozatot fogadtak el a taposóaknák betiltásának szükségességéről, forgatókönyvet állítottak össze az annak megvalósítása érdekében végzen-

dő feladatokról, és kijelölték a betiltásról szóló egyezmény aláírásának helyét és idejét. A Gyalogság elleni aknák betiltásáról szóló egyezményt egy évvel később 124 ország – köztük Magyarország – írta alá (Ottawa, 1997. december). Az egyezmény 1999. március 1-jei hatálybalépésekor az ICBL felhívása nyomán az aknák mindenkorai áldozatait siratva világszerte meghúzták a harangokat.

Az ICBL és Jody Williams 1997-ben Nobel-békedíjat kapott. A Nobel Béke Bizottság indoklása szerint az ICBL „elindított egy olyan folyamatot, amely néhány év alatt az emberiség-ellenes taposóaknák betiltásának harcát elmozdította a képzelet szintjéről”. A mozgalom a „közös vélemények, állásfoglalások sokaságát példátlan módon tudta kifejezésre juttatni és közvetíteni”, a szervezet munkája „meggyőző példájává vált a béketeremtés hatékony politikájának.”

Magyarország a taposóaknák betiltásának kezdeményezésében és a nemzetközi szerződések hazai elfogadásában és közzétételében mindvégig élenjár. Az ICBL jelenlegi több mint 1300 nemzeti civil szervezete között magyar civil szervezetek is vannak. A kampányba Magyarországról és egész Kelet-Európából elsőként a Simonyi Gyula fémjelezte Bokor Öko Csoport (BOCS) Alapítvány kapcsolódott be (1995. november). A pacifista Alba Kör a Honvédelmi Minisztérium előtt tüntetett a magyar taposóaknák azonnali megsemmisítéséért (1996. szeptember). Müller Péter Sziámi a Sziget Fesztivál/Pepsi Sziget egyik szervezőjeként és a Magyar Mozgalom a Gyalogság Elleni Aknák Betiltásáért (MMGYEAB) csoport alapítójaként szerzett támogatást a taposóaknák betiltásának itthon és külföldön. A

MMGYEAB és az Alba Kör a Sziget Fesztivál színhelyén különböző formában hívta fel a figyelmet a taposóaknák pusztítására (1995–1998). Az ottawai találkozáson (1997) résztvevő Müller Péter Sziámi javaslatára Budapesten – a Külügyminisztérium támogatásával – került megrendezésre a Regionális Konferencia a Taposóaknák Betiltásáról címet viselő konferencia (1998. március). Göncz Árpád köztársasági elnök ebből az alkalomból írta alá az ottawai egyezmény magyar ratifikációs okmányait. A konferencián 19 ország képviseltette magát, és jelen voltak a taposóakna ellenes magyarországi civil szervezetek is.